

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.20.432/2017/4.

A tanács tagjai: . Kollár Márta a tanács elnöke
. Puskás Péter előadó bíró
. Kocsis Ottilia bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda,
ügyintéző: dr. Bihari Krisztina

Az alperes:

Az alperes képviselője: Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és
Társai Ügyvédi Iroda,
ügyintéző: dr. Mischinger Ádám ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének a megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Ítéltábla
Pf.II.20.817/2016/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Törvényszék
15.P.21.665/2015/26.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg külön felhívásra az államnak 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 4.100.000 Ft-ért vásárolt meg egy Opel Zafira típusú személygépkocsit. A vételár finanszírozására 2008. április 21-én 2.600.000 Ft, CHF alapú kölcsönt vett fel 120 hónap futamidőre az alperestől. A szerződés biztosítására - az alperes javára - vételi jogot alapítottak a megvásárolt gépjárműre. A gépkocsira ezen túlmenően elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek, továbbá a szerződésből eredő valamennyi követelése kiegyenlítéséig az alperes jogosult a gépkocsi törzskönyvének birtoklására.

Az Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) I.3. pontja szerint a felperes tudomásul vette, hogy a kölcsön elsődleges fedezete a gépjármű, ezért hozzájárult arra a vételi jog alapításához és az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzéséhez, valamint ahhoz is, hogy a törzskönyvet a teljes futamidő során az alperes letéti őrizetben tartsa. A IV.23. pont szerint az adós kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettsége maradéktalan teljesítéséig a gépjárművet nem idegeníti el és nem terheli meg az alperes előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül és hozzájárul a gépkocsit terhelő jogok nyilvántartásba való bejegyzéséhez. A IV.24. pont értelmében, az alperes jogosult a törzskönyv átvételére és - valamennyi tartozás kiegyenlítéséig - a letétként való őrzésére és az a feletti rendelkezésre. A IV.27. pont szerint az alperes a birtokába került törzskönyvet a kölcsönszerződés megszűnését követően akkor bocsájtja az adós rendelkezésére, ha az adós a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében több okból kérte a szerződés létre nem jöttének, illetve érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének a megállapítását. Kérte továbbá az alperes kötelezését 656.482 Ft visszafizetésére és a gépjármű törzskönyvének a kiadására.
- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a kölcsönszerződés több pontja érvénytelen, de ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem nem volt megalapozott, mert az ÁSZF I.3., IV.23., 24. és 27. pontjainak a rendelkezéseiből megállapíthatóan az alperes jogosult volt a törzskönyv birtokban tartására egészen addig, amíg a felperes nem tesz eleget valamennyi, a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségének. Nem vitatottan a felperesnek van kiegyenlítetlen tartozása, a törzskönyv birtoklása pedig a vételi jog alapításán és az elidegenítési és terhelési tilalmon felül biztosította a követelést. A törzskönyv birtokban tartása nem a vételi jog gyakorlásához kapcsolódott, hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959.évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) diszpozitív rendelkezései alapján egy, a törvényben nem nevesített önálló, a többi biztosítéktól független biztosíték volt. Az elsőfokú bíróság a perértéket a jogkövetkezményként kért 656.482 Ft összegben, a törzskönyv kiadása iránti kérelem tekintetében 600.000 Ft-ban, míg a szerződés vételi jog alapítására megnevezésű szerződés érvénytelensége tárgyában szintén 600.000 Ft-ban határozta meg, amely így összesen 1.856.482 Ft-ot tett ki és ennek alapján rendelkezett a perköltség viseléséről.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában kiemelte, hogy a felek a kölcsönszerződés megkötésekor állapodtak meg abban, hogy a törzskönyvet az alperes a teljes futamidő alatt letéti őrzésben magánál tartja. Erre kettős célból került sor, egyrészt mert ez a letét biztosította az alperes gépjárműre kikötött vételi jogát és az elidegenítési és terhelési tilalmat, másrészt viszont magát a kölcsön visszafizetését is. A letét kölcsönszerződést biztosító szerepét a IV.24. és 27. pontok egyértelműen rögzítették, mert azok szerint a törzskönyv kiadására az alperes csak akkor köteles, ha a felperes a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. A régi Ptk. 200.§ (1) bekezdése szerinti diszpozitivitás és a szerződési szabadság elvéből következően a letétnek a letett dolog őrzésén túlmutató célja is lehet, így tiltó rendelkezés hiányában megállapodhattak a felek úgy, hogy a letéti szerződés felmondásának a joga a felperest nem illeti meg addig, amíg annak a biztosítéki szerepe fennáll. Nem volt ezért akadálya a perbeli biztosítéki letétről való megállapodásnak. Mindezek alapján az ÁSZF I.3. és IV.27. pontjai nem ütköztek jogszabályba és jogszabály megkerülésére sem szolgáltak, azok érvénytelensége nem volt megállapítható. Az alperes tehát az opciós joga alapján valóban nem tarthatta volna

magánál a törzskönyvet, de a felek jogszerűen köthették ki a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként a törzskönyv alperesnél történő letéti őrzését. Az alperes állítása szerint a felperesnek a kölcsönszerződésből eredően hátraléka áll fenn, ezzel szemben a felperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy ilyen tartozása már nincs. A felperes azonban maga sem állította, hogy az érvényessé nyilvánított szerződési tartalom alapján ne lenne tartozása az alperessel szemben, így a törzskönyv kiadására irányuló igénye alaptalan.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte, hogy a Kúria annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletét részben változtassa meg, állapítsa meg az ÁSZF IV.27. pontjának az érvénytelenségét is és kötelezze az alperest a gépjármű törzskönyvének a kiadására.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a törzskönyv kiadásán felül a marasztalási keresete 656.517 Ft megfizetésére irányult. A pertárgy értéke ezért nem felel meg az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság részéről indokolás nélkül helyben hagyott 1.856.482 Ft-nak. Előadta továbbá, hogy a szerződésből és az ÁSZF-ből nem következik, hogy az alperes javára önálló biztosítékként került volna meghatározásra a törzskönyv birtokban tartásnak lehetősége. Az ÁSZF IV.24. pontja nem vált el az opciós jogtól, annak alapján 5 év elteltével a törzskönyvet ki kell adni, mivel az opciós jogot biztosító funkciója megszűnt. Sem ezekből, sem a szerződésből és az ÁSZF egyéb rendelkezéseiből nem következik, hogy az alperes javára önálló biztosítékként fogalmazták volna meg a törzskönyv birtoklását. A szabályozás együttes értelmezéséből az következik, hogy csak az opció és az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége miatt került a törzskönyv az alperes birtokába. Az opciós jog megszűnése, illetve az annak alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége folytán az alperesnek nem áll fenn érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására. Az alperes sem a letét, sem a régi Ptk. erre vonatkozó szabályai, sem pedig a régi Ptk. 193. §-a alapján nem jogosult a törzskönyv birtoklására, azt jogalap nélkül birtokolja, így köteles annak a kiadására. A felek egyedi letétszerződést nem kötöttek, az ÁSZF I.24. pontja pedig nem értékelhető valamiféle atipikus biztosítékkadásként.

- [7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltségben történő marasztalására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [9] Az eljáró bíróságok a tényállást az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárták, azt helyesen állapították meg és helyesek az abból levont jogi következtetések is, azokkal és azok indokaival a Kúria is egyetértett. A jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [10] A gépkocsi a felperes tulajdonában áll, így - főszabályként - a felperes, mint tulajdonos jogosult arra, hogy a gépjármű törzskönyve a birtokában legyen. Az eljáró bíróságok azonban helyesen állapították meg azt, hogy a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján a felek az őket megillető szerződéskötési szabadság folytán nem voltak elzárva attól a lehetőségtől, hogy a kölcsönszerződést a régi Ptk.-ban nem nevesített egyéb szerződéssel, atipikus módon is biztosítsák. A régi Ptk. dispozitív szabályai szerint tehát az alperes által hivatkozottnak megfelelően fennállt a lehetőség arra, hogy a törzskönyv birtoklását, a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettség teljesítéséig - biztosítékkul - az alperes részére biztosítsák.
- [11] A perbeli esetben a létrejött szerződés, illetve az ÁSZF alapján a törzskönyv alperes által történő birtoklása, a jogerős ítéletben leírtaknak megfelelően, kettős célt szolgált. Egyrészt valóban biztosította az alperes javára kikötött opciós jogot, valamint az elidegenítési és terhelési tilalmat, de másrészt a szerződéses kikötések folytán egy atipikus biztosítékként - függetlenül az egyéb biztosítékoktól - önállóan is biztosította a kölcsönszerződést.
- [12] Bizonyította mindezt az, hogy a I.3. pont kifejezetten felsorolta a kölcsön biztosítékait, amely biztosítékok egyike, a vételi jog, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom mellett harmadikként és önállóan megjelölten az alperesnek az a joga volt, hogy a törzskönyvet "a teljes futamidő során letéti őrizetben tartsa". A törzskönyv birtoklása tehát a szerződéses rendelkezés alapján nem csak a vételi jog fennállása alatt, hanem ezt követően is, mint önálló biztosíték illette meg az alperest.
- [13] Alátámasztotta ezt a IV.24. pont is, amely kimondta, hogy az alperes a törzskönyvet a tartozás „maradéktalan kiegyenlítéséig” jogosult letétként őrizni. Nem következik más a IV.27. pontban "azzal egyidejűleg" kifejezésből sem, mert a pont szövegezése egyebekben kitér arra is, hogy a törzskönyvet kiadni csak akkor kell, ha a felperes "a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségnek maradéktalanul eleget tesz".

- [14] Az ÁSZF tehát kifejezetten tartalmazta a felperes kötelezettségvállalását arra, hogy az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidő leteltét követően is hozzájárul a törzskönyv alperes általi birtoklásához. Mindezek alapján a felek között egy konszenzus jött létre egy ilyen tartalmú további, önálló biztosíték adásáról. Ez a biztosíték értelemszerűen nem azonos a vételi joggal, mert attól, hogy a törzskönyv az alperes birtokában áll, az alperesnek még nem állt fenn további vételi joga a gépjárműre. Ez a kikötés tehát nem tekinthető az opciós jog szabályai valamilyen jogellenes megkerülésének, a vételi jog meghosszabításának. (A Kúria a most kifejtetteknek megfelelő álláspontját már több eseti döntésében is kifejtette, így például a Pfv.V.21.971/2015/6., a Pfv.VI.20.558/2016/5., Pfv.VI.20.295/2016/7., Pfv.VI.21.524/2016/9. szám alatti ügyekben.)
- [15] A felperes hivatkozásával szemben az eljáró bíróságok nem számították be a pertárgy értékébe az alperesnek a kölcsönszerződésből még fennálló követelését. Az elsőfokú bíróság ítéletének indoklása szerint az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket a felperes által jogkövetkezményként levonni kért 656.482 forint marasztalási összegből, továbbá a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem tekintetében és a vételi jog alapítása iránti szerződés érvénytelensége tárgyában az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés b) pontja alapján 600.000-600.000 forintban állapította meg. Ebből a három tételből tevődött össze a megállapított 1.856.482 forint pertárgyérték, ami nem tartalmazta az alperes nem peresített követelését. Nem volt lehetőség ennek megfelelően erre hivatkozással a pertárgy értékének és így a perköltségre vonatkozó rendelkezéseknek a megváltoztatására.
- [16] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet, figyelemmel annak helyes indokaira is, hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [17] A Kúria a felperes kérelmére a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el a felülvizsgálati kérelmet.
- [18] A Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperest az alperes javára a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján, a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1) bekezdés szerint Áfá-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási

költség megfizetésére.

- [19] Tekintettel arra, hogy a felülvizsgálat csak a törzskönyv kiadására vonatkozó kereseti kérelem elutasítását támadta, a pertárgy értéke az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontja alapján 700.000 forint volt.
- [20] Kötelezte továbbá a felperest az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján irányadó, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) és (3) bekezdése alapján az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.
- [21] Az ítélettel szemben a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2018. január 9.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, dr. Kocsis Ottilia s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző